

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

Egész évre 8 kor.
Fél évre 4 kor.
Negyed évre 2 kor.

NYILTTERI

közlemények soronként 40
fillérré közzöltenek.

HIRDETÉSEK

olcsó díjsszabás szerint
számoltatnak. — Többszöri
hirdetésnél árkedvezmény.

SZÉKELYSEG

SZERKESZTŐSÉG:

Csik-Szereda, Apaffy Mi-
lály utca — sz. dr. Nagy
Béni ügyvédi irodája, hova
minden a lap szellemi ré-
szét illető közlemények
küldendők. — Kéziratok
nem adatnak vissza.

KIADÓHIVATAL:

Gyönös Gyula nyomdája,
hova a hirdetések, nyilttéri
közlemények és előfizetési
pénzek stb. küldendők.

POLITIKAI, KÖZGAZDASÁGI ÉS SZÉPIRODALMI HETILAP.

Megjelenik minden hétfőn.

Felelős szerkesztő és lapfajdosos:
DR. NAGY BÉNI Ügyvéd.

Egyes szám ára 16 fillér.

Négy perc.

Csik-Szereda, szept. 24.

(e.) A miért a magyar nemzet egy félvezér év óta küzd, a miért annyi vért, annyi pénzt és vagyont áldozott, azt 6 felsége négy perc alatt elintézte.

Maga elé rendelte Andrassy grófot, Bánffy bárót, Kossuthot, Apponyi grófot és Zichy grófot s mikor ez az öt magyar ünnepélyes mély hódolattal s szívükben a nemzet igaza iránti hazafias meggyőződéssel megálltak a trón előtt, királyunk egy fehér papirosról nyomban felolvasta előttük a feltételeket, melyek betartása mellett parlamentáris kormány alakítására nézve előterjesztéseket tehetnek. Végül figyelmeztette őket, hogy e feltételek el nem fogadása esetén kimondhatatlan szenvedés és nyomor hárul Magyarországra és népére. Ekkor a jobb szárnyon álló Kossuthnak oda nyújtotta az írást s utasította az öt magyart, hogy menjenek vele Goluchovszky grófhöz s vele tanácskozzanak. Ezzel a kihallgatás négy perc alatt véget ért. A magyarok néma csendben távoztak.

Hát így végződött az a reményteljes aktus, melynek napok óta olyan nagy fontosságot tulajdonítottunk, s melyről már előre hirdettük, hogy az országgyűlés többségének vezérferfiái azért vannak együttes kihallgatásra rendelve, hogy velük az uralkodó közvetlen és együtt tanácskozzék.

A hiru remények négy perc alatt füstbe mentek. Beborult a láthatár ismét. És mi a kijelentések kabinet stílusából okoskodhatunk, mert abban szárazon és röviden ki van minden jelentve, amit az uralkodó nem akar, de teljességgel nincs benne amit akar. Tisza István gróf ur bizonyosan találni fog a kijelentésekben sok minden engedményt, amit maga a nemzet nem talál fel benne, mert a kijelentések veleje az, hogy a magyar nemzet kívánásait Bécsben nem teljesítik, de megkövetelik, hogy Magyarország a pénz és véradóval állandóan készen álljon.

A kijelentésekből azt is megállapíthatjuk, hogy Magyarország ügyei nem egyoldalúlag a korona és a nem-

zet által, hanem Ausztria beleegyezésével intéztetnek.

Nesze neked jó magyarom! Mikor a koalíciós többség a 67-es alap tiszta végrehajtására alapítja programját, akkor végre hosszas töprenkedés és küzdelem után küsül, hogy a 67-es alap kulcsát Ausztria őrzi s a magyar nemzet kívánásait tulajdonképpen csak Ausztria teljesítheti.

Ha a Clopyi hadparancs nem volt képes a magyar nemzet szemét kinyitni s teljes meggyőződést nyújtani az iránt, hogy 67-es alkotmányunk csak papirosalkotmány, melynek fontosságát csak mi tulajdonítunk, a mostani kihallgatáson elhangzott kijelentések teljes bizonyító erővel teszik nyilvánvalóvá e tényt.

Hogy hol veszik fel a további tárgyalások fonálát a koalíció vezérferfiái, arról most már halvány fogalommal sem bírhatunk, mikor azt látjuk, hogy a 67 sem 67 tulajdonképpen s mikor lépten-nyomon azon felvilágosítást nyerjük, hogy Ausztria az állam, Magyarország pedig csak a provincia.

A kihallgatás azon eredményét, hogy a hallgató kihallgatottak Goluchovszky grófhöz utasítottak, nem is kívánjuk külön feszegetni, mert ez oly elkeserítő kicsinylése és lenézése országunknak és nemzetünknek, oly lealacsonyítása nemzeti büszkeségünknek, oly arcul csapása ezeréves vélt alkotmányunknak, melynek taglalásával csak feltéphetnők azokat a sajgó sebeket, a mik egy félszázadév óta nyitva tátognak nemzetünk testén.

Mindazonáltal a magyar nemzet nem fog kétségbe esni a bécsi kijelentések sulya alatt, mert azokat már megszokta s ezen megszokás megacélozta türelmét. A magyar nemzet türelem tud várni, hogy Bécsbe meddig tudnak várni, a kérdés csak azon fordul meg.

Egy dolog azonban egészen bizonyos, és ez az, hogy a 67-es alap politikai hivei az ilyen kijelentések sulya alatt napról-napra fogynak, mert mintegy erőszakkal beleneveltetik a nemzetet a 67-es alap tarthatatlanságának tudatába. A kik eddig biztunk a 67 szigorú végre-

hajthatásának eredményében s abban megnyugodtunk, a bécsi kijelentések halálára ezen reményünk és oszladozni

A hét politikája.

(Királyi meghívások.)

Lapunk előző számában jeleztük volt, hogy az elmúlt hét folyamán a koalícionált pártok vezérei közül többen királyi meghívást nyernek Bécsbe a válság doigában. Ez meg is történt. Szeptember 20-án négy királyi meghívó érkezett Kossuth Ferenc, Andrassy Gyula gróf, Bánffy Dezso báró és Zichy Aladár gróf nevére, pár nappal később egy ötödik Apponyi Albert gróf nevére melyekben őket szeptember 23-ára a királyi szó együttes kihallgatásra szólította föl Bécsbe.

A nemzet ritka reménykedéssel és várakozással tekintett ennek az audenciának eredménye elé. Várakozásában erőssen csalódott. É nap sem hozott a kibontakozás tárgyában semmi pozitív eredményt.

Miként lapunk külön kiadásában budapesti táviratok alapján az audencia lefolyását ismertettük, öfelsége a koalíció említett vezérémberei szombaton 11 órákor együttesen fogadta. Nehány bevezető szó után egyiratot olvasott fel, melyben közölte álláspontját. E szerint a hadsereg szolgálati és vezényelti nyelvében semmit sem enged, régi álláspontját teljesen fentartja, valamint nem engedi a pragmática sanctio alapján a két ország közötti a hadsereg és külügyi képviselő tekintetében fennálló jelenlegi állapot megváltoztatását sem. A különvámterület kérdését a két ország megegyezésétől teszi függővé. A koalíció kormány vállalása esetére garanciát követel a költségvetés, kereskedelmi szerződések, rendes és felemelt újonc jutalék, valamint a felemelt hadi költségek megszavazása tekintetében.

A mindössze négy perczig tartó audencia végén az iratot átadta a jobb szárnyon álló Kossuth Ferencnek és felkérte az urat, hogy a továbbiakra nézve lépjenek érintkezésbe Goluchovszkyval, de nem mint külügyminiszterrel, hanem mint meghatalmazottjával. A koalíció vezérferfiái ezután szállásukra hajlattak, röviden tanácskoztak és azután felkeresték Goluchovszkyt. Mindenik távirat jelzi, hogy „eredmény nincs, a kilátások nem biztatók.”

Ez bizony nem eredmény, hanem egy csufos kudarc és közjogi szempontból újabb gravamen azt hittük, hogy a szombati audencia legalább a jövő perspektívájába kedvező belepillantást enged. Vége szakad a mai nemzetgyilkoló, minden sza-

MERZA REZSÓ

férfi és női divatüzletébe megérkeztek az őszi és téli idény legszebb és legdivatosabb új d o n s á g a i, ugymint: női díszkalapok, kabátok, ruhaszövetek, szőrme boák és muffok; mindennemű dzsek, vásznak; férfi ruhaszövetek, kalapok, nyakkendők, fehérneműek stb. Férfi, női és gyermek-czipők és keztyűk. A legutányosab kiszolgálás biztosítva. — Első temetkezési Intézet, modern butorraktár.

badabb mozgást, anyagi és szellemi öröket megbénító állapotoknak; a nemzet régi és jogos kívánságai, ha nem is méltó elismerésben, de legalább méltánylásban részesülnek és helyre áll ismét a politikai felelőségen nyugvó alkotmányos élet, mely minden nép anyagi és politikai boldogulásának alapja és ömegája.

Minden reményeinknek — úgy látszik — ismét vége. A politikai helyzet kialakulás és kitisztulás helyett még bonyolultabbá, vigasztalanabbá és vészteresebbé lesz.

A nemzet követelése és a korona mezev álláspontja között a merev negáczió miatt az titkózó pont szilárdabb és elháríthatatlanabb lett. Mindezt tetézte közjogilag az a non sens dolog, hogy a korona ránk nézve teljesen idegen embert bízott meg, mint meghatalmazottját a megegyezésre. Országunk belső ügyeibe idegen államok embereinek akar irányító befolyást adni, holott törvényben van megírva, hogy Magyarország kormányzati ügyei csakis magyarok által intézendők el.

A diszsonancia tehát nem enyészett el és nem adatott át a multnak, mintegy sajtó, de azért kibékített emléki.

Ha a koalicionált pártok jeles vezérfeiraiunk most sikerül ebből kaoszából kivetznék, bölcsességükkel a nemzeti becsület sérleme és nagyobb megrázkódtatások nélkül áttörhetik az ebben a pillanatban legyőzhetetlennek látszó akadályokat, — az egész nemzet tapasa fogja lépteiket kiszérni.

Ez idő szerint azonban vajmi csekély vigaszt csupán Bánffy Dezsőnek ama mondasábnak találunk: majd csak lesz valahogy, mert hogy ne lett volna sehogy, — úgy sohasem volt.

(A Zeysig-ügy.)

Napról-napra — a helyett, hogy tisztázódna, — még bonyolultabbá — válik ez országos, sőt világhírű botrány. A mult vasárnap folytatódott azzal a meglepő dologgal, hogy a budapesti rendőrség Zsigány Árpád védőjét dr. Halmait Elemért felség-sértésre irányuló szövetség büntette címén rövid udon letartóztatta és még az nap minden előzetes vizsgáló bírói intézkedés nélkül lakásán házkutatást tartott. A büne a rendőrség szerint az lett volna, hogy a Zeysig-féle brosurát a kiadás előtt napokig magánál tartotta és így előzetes tudomással bírt annak közzétételére irányuló szándékáról.

Igaz ugyan, hogy másnap (hétfőn)

a kir. ügyészség Halmait kihallgatás nélkül búcsulelkemény tényálladékanak hiánya címén azonnal szabadlábra helyezte, valamint a hivatali tulbuzgalomból eredő és törvénytelenül foganatosított házkutatás sem vezetett eredményre. Mindez azonban a dolgot jóvá nem teszi. Halmait dr. úgy is mint védő ügyvéd, úgy is mint magánember, a rendőrség részéről brutális meg-hurczolásban részesült. A budapesti ügyvédi kamara tekintélyének egész súlyával emelte fel védő szavát és egyuttal kimondta, hogy Halmait letartóztatását „a közbiztonság súlyos sérelmének” és a „köszabadság veszedelmének” találja. — Halmait dr. szabadlábra helyezése után a rendőrség, illetve az öt letartóztatott Bérzi kapitány ellen a bünvádi feljelentést azonnal meg-tette. Annyi kétségtelen, hogy ez a feljelentés a rendőrségre jót nem fog hozni.

Megirtuk, hogy ebben az ügyben úgy rendőrség, mint „Az Ujság” című napilap, mely oly pokoli ügyességgel keveri a Zeysig-ügy kártyáit, következetesen Bánffy Dezső báró felé terelte a gyanut, hogy a brosurának ő lenne az értelmi szerzője. E gyanu felkeltésére Bánffynak egy levelet használtak fel, melyet a Zsigány Árpádnál tartott házkutatás alkalmával találtak. Végre sok herce-hurca után e levél teljes szövegében nyilvánosságra került. Maga Bánffy jelent meg a vizsgálóbírónál és kérte azt közzétenni. E levél szövegéről a következőket tartalmazza:

Budapest, 1906. augusztus 16.

Tisztelt Zsigány ur!

A német röpiratnak magyar nyelven való kiadását én nem tartom megengedhetőnek. Alapjában annak tartalma nem felel meg a magyar nemzeti szempontoknak. A magyar közönségnek elég, ha róla a lapok ismertetéséből vesz tudomást.

A programmbővítést illetőleg sem értehetek önnel egyet; programmot elvek alapján kell és lehet összeállítani és nem választási sikerek céljából. Ha az ár elcsodor, azt én fogom első sorban sajnálni, de elvek alapján s nem célok szerint csinálók politikát.

Tisztelettel:

br. Bánffy.

Az ügy könnyebb megértése céljából tudni kell, hogy Zsigány Árpád, ki a régebbi időben Bánffival politikai összeköttetésben állott — egy levelet írt Bánffyhoz, melyben figyelmét felhívja, hogy Berlinben egy ilyen, meg ilyen tartalmú brosurát jelent meg. Nem

lenne-e ezt a mostani politikai viszonyok között helyes magyar nyelven is kiadni. Egyben figyelmeztette arra is, hogy tudomása szerint a br. Fejérvári kormány igen radikális programmal akarja tevékenységét folytatni s nem találná-e helyesnek, hogy Bánffy a közvélemény nagyobb tetszésének megnyerése céljából programmbővítést eszközözzön. Mindezek megírására, illetve fordítására ő (t. i. Zsigány Árpád) vállalkozik.

Zsigánynak a levelére írta Bánffy a fentebb idézett levelét. Bármiképpen akarja azt valaki kommentálni — az elfogulatlan ember nemcsak kompromittál — az elfogulatlan ember Bánffyra nézve, hanem épen a legfýesebb igazolását. Az ujság bekezdés az első mondatba és azt mondja, hogy még abból nem következik, miszerint Bánffy előzetes tudomással ne bírt volna a dologról. Ugy látszik azonban maga szempontjából jónak találta a következő mondatot: „általában annak tartalma nem felel meg a magyar nemzeti szempontoknak” — kommentálás elfelejteti, mert ha józanul és bigdadtan magyarázza, akkor ebből épen az előzetes tudomás hiányára kell kétségtelen következtetést levonnia. Képtelenség még feltételezni is, hogy egy nyilvánosság elé nem szánt levélben valaki a brosurát tartalmát, épen az előtt, aki azt megírta, korholja, mikor a meggyanúsítás szerint épen annak a valaki intenciójának megfeleiőleg készítettett el. Ez utóbbi esetben az idézett mondatnak a levélből vagy teljesen ki kellett volna maradnia, vagy éppen ellenkező értelemben szólnia.

Most már bizonyos, hogy a Bánffy ellen indított hajtsza visszafelé sült el. Hogy aztán ki a valódi szerző, azt a folyamatban levő vizsgálat és rágalmozás miatt a büntető bíróságok előtt halomszámra megindított bünperkek lesznek hivatva kideríteni. E tekintelben korai volna még kombinálni. A mafia ez időszert még homályban van, jölehet egyes adatok már sejtetni engedik, hogy hol kell keresni. Az eddigi végső eredmény az, hogy Bánffy tisztán áll, ellenben a budapesti rendőrség cizmadiát fogott.

Befejezésül ezuttal csupán minden kommentár nélkül a Zeysig-féle röpiratnak inkriminált, illetve erősebb és kifogásolt részeit adjuk mindazok részére, a kik torgig vannak ezzel az ügyvel, azonban nem állott módjukban annak átolvasása s ennél-fogva arról kellő fogalom alkotása:

„A Habsburgok trónja Magyarországon nem állhat meg.”

„Magyarországon nincs egyetlen tisz-

Csik-Szereda őskorából.

Feljegyezte: T. Nagy Imre.

— A „Székelység” eredeti tárczájn —

II.

Régi remek épületek és építmények egyes kiválóbbjai az ujkori fuser utanzók fel fogása szerint, mint ujkori műtremek szoktak felébredni. Ilyen műtremek épület volt a hajdani városháza, melynek tervét az élelmes szögöldi előljáróság megirigyele és elcsente s stílusának emlékezetét sokkal szebb kivitelben a maga faluházában megörökítette. Nem hallottam, hogy a terv készítője a szellemi ttermékek elcsajátításáról szóló törvény alapján keresetet indított volna a szögöldiek ellen, amin azért nem csodálkozom, mert a szeredbiai soha sem voltak irigyek és féltékenyek a szögöldiekre. Különbön azt el lehet képzelní, hogy egy emeletes faház tervem a legközönségesebb művész agyvelejében fogamzott s így az utánzás menil a szögöldieket is.

Elég az, hogy a régi városháza — a maipak helyén — emeletes faház volt. Bele nem jártam, de egy szép nyári reggelen, mikor a nap feljött, a földszinten levő nyitott ajtaján át láttam a szép sárga agyag-

gal kítapasztott padlójára hintett fővény-szemekben a napsugarakat csillogni. Az ajtó sarka fából volt és le volt szakadva; de az apró szépséghiba, avagy műnyelven: folytonosság hiánya, nem volt rovására az épület őskori architektúrájának kidomborodására. Különbön is a földszint alárendelt jelentőséggel bírt, mit onnan is lehet következtetni, hogy annak egy része a heti és országos vásáronk mellett felgyült szeméttől már meglehetősen eltűnt volt a föld színéről. Az emeleten székelt a nemes tanács s mi falusiak hetivásárok alkalmával nagy pietással személtük, mikor a vásoratyák az emeleti tornácok sorjában kikönyököltek s onnan lenéző auctoritással cseszszengettek a foguk közt egyet-egyet az alatt bolygó falusiak fejére. Ez az épület dominálta az egész utcát, mert nálánál impozánsabb sem fából, sem kőből nem létezett a városon. Az ezen utca végén levő papházon kívül több épületben kő kövön nem volt, sőt a ma még ezen korból fenmaradt faházak falai alá is csak az uj korban kerültek a kővek. Építészei csin dolgában legfennebb a később történelmi nevezetességű Márton Dávid-féle tornác-os ház vetélkedhetel volna a városházzal. Ennek a fatornácznak, — mint azt

az ujkoraiak is tudják — az adta a történelmi nevezetességét, hogy néhai jó Orbán Balázs, valamint Ugron Gábor és többen, onnan hirdették választásunkint az állam-adósságok sok és sok millióit s ezen beszédek hatása alatt ezen tornác előtt kiállottia közbe Ugronnak egyik falusi felleikedsedit pártervére, hogy „derültés”, mire természetesen maga Ugron derült fel.

Maga az utca ekkor is csak olyan görbe volt, mint most; de azért akkor nem az utvonal uralta a helyzetet, hanem a házak állottak a helyzet magaslatán. Ezt ugy kell érteni, hogy abban az időben az utca felszine legalább egy méterrel mélyebben állott a házsorok nivójánál, minek meg volt az a nagy előnye, hogy hetivásárok alkalmával nem a vásáros falusiak állottak a kor színvonalán, mint most, hanem megfordítva. Ennek egyedül és kizárólag az átkos kormány az oka, mely a városiaknak esküdt ellensége volt s a miatt az utvonalat az állami utak sorába vette s azt a város közt magyar Miskásan feltöltölte. Ezzel megfosztotta a városiakat egy ősi gyönyörűségétől. Minő gyönyörűség is volt egy városi trunkusnak nézni, miként feneklik maga a jövényfalusi vásárosnak a szeker az utca tengerében, míg most a mo-

tességes hazafi, aki a Habsburgokat ne gyűlölné."

"Az osztrák császárság leggyöngyösből hatalom."

"A Hohenzollernnek kötelessége az osztrák magyar monarchia fűlölszálásainál Magyarországot önálló független királysággá alakítani. II. Vilmos német császár nem zárkozhatik el eme kötelesség elől. Politikában nincsen nagylelkűség s ha német testvérekül van szó, nem lehet figyelemmel lenni az agg Ferenc József iránt."

"Magyarországból Dalmácia, Galícia, Bosznia bekebelezésével független királyságot kell csinálni. Magyarország csak független korában volt nagy és gazdag és I. Lajos nyugateurópai nagyhatalommá tette. Ezt az időt éleszélheti föl újra II. Vilmos, ha Magyarország trónjára egy Hohenzollernt ültet... ezt csak akarni kell, mert Magyarország kívánja. Magyarország és a Hohenzollernnek kívánságai minden vonalon találkoznak, érdekeik teljesen ugyanazok."

"Németország, az európai politika vezető állama csak Magyarországon találhatja meg azt a magot, melyből a Duna középső folyásánál egy új nagyhatalom támadhat."

"Őnálló vámerület, önálló nemzeti hadsereg, magyar udvartartás, mindent elér a magyar nemzet, ha hohenzollerni sarj kerül a magyar trónra. Előbb az osztrák államesszmet kell eltemetni a aztán a Hohenzollernek újávarázsolják a magyar imperalizmust s életre keltik az Anjouk boldog idejét..."

"A rópirat végkonklúziója pedig röviden körülbelül az, hogy Ausztria nemzetiségi surlódások és egyéb bajai folytán, magától föl fog bomlani s akkor lesz ideje annak, hogy a Hohezollernnek Magyarországra is gondoljanak."

"De előbb be kell várni, míg Ausztria teljesen széthull és az osztrák császári oszmonarkia egészen romba dől."

A székeleygyeleti takarékpénztár bűnpöre.

Sok huzavona után a székeleyudvarhelyi törvényszék a csődbejutott székeleygyeleti takarékpénztár igazgatósága bűnperének tárgyalását szeptember 18-án megkezdte, amely minket is, mint székeleygyeleti pénztérzet, közelebből érdekel.

A marosvásárhelyi író. titél tábla Ugron Gábor országgyűlési képviselőt, Em-

dern kultura átkos idejében a városi polgár szekere akad el az udvarán levő mélyéges sárban. Akkor lejtőre jöttek hazulról, most meg lejtőre mennek haza. Akkor egybíránt az volt a divat, hogy a városi polgárok mindig a szerdai letivásár alkalmával tartották a trágyázó kalákt, mint a gonosz nyelvek ráfogták azért, hogy az elhullott trágyát a falusi vásárosok tapossák bele a sárba s a szemétpénz-bérlőnek ne kelljen utánuk sepregetni. De akkor nem volt divat az, hogy a városi telektulajdonosok a heti és országos vásárok alkalmával az udvarukra beszálló falusiaktól a kapun belül vámot szedjenek. Nem szenved tehát kétséget, hogy az őskorban mégis olcsóbban tapodták a falusias a piaci trágyát, mint manapság, mert a tapodnivalóban ma sincs nagyobb hiány, mint akkor volt.

A szemétpénzt, melyet most vásárpénznek neveznek, akkor sem a piac tisztán tartására szedték, mint épen most. De akkor csak két krajczárra szemelezett egy falusi szekér, míg most a gyalogszeres teljes asszony is többet fizet, mert most szinte csédulát adnak érte, míg akkor a férfiaknak a kalapjukra, a fehérnépeknek pedig a hátukra írták kretával a nyugtatványt.

bery Árpád és Jánosy Péter róm. kath. főgimnáziumi, Gönczi Lajos, Olasz Gyula ev. ref. gimnáziumi tanárokat, Bod Károly nyug. tanárt és Gaisler Lajos magánzót, mint igazgatósági tagokat, család bűnkás büntette miatt helyezte vád alá.

Az oly nagy port vert ügy előzményeit a következőkben elevenítjük fel:

Nevezett takarékpénztár Udvarhelymegyének több mint 25 év alatt legvagyonosabb és legszülárdabb pénzintézete volt, ugy annyira, hogy eredetileg 100 koronás részvényei a magas évi osztalék következtében 300 korona forgalmi értékre emelkedtek. Üzletkörét főként a vidék egész vármegyére kiterjesztette és más pénzintézethek felállítására s mellette prosperálása szinte kizártnak látszott.

Elnök-igazgatója maga Ugron Gábor volt, ki czelölt körülbelül nyolcz évvel megvásárolta a Nagy-Küküllő megyében fekvő gróf Haller-féle almakereki értékes birtokot, melynek vételára 400,000 korona volt.

Az ezen birtokhoz szükséges tetemes befektetési költséget, mely majdnem a birtok értékével ért fel, Ugron Gábor a székeleygyeleti takarékpénztárból vette fel, ahol addig is kölcsöneit fedezte. A vádlevel szerint Ugron 1889-ben 47,124 frt 26 krajczárral tartozott és ez az összeg az almakereki vásár folytán 1900 év végén 243,738 koronára, 1901. évi november 16-án 613,048 koronára 52 fillérrel emelkedett.

Emlékeztünkben van még, hogy czelölt 4—5 évvel Ugron Gábor ellen minő, minden térre kiterjedő politikai hajszá indult a kormánypartí lapok részéről. Ezt a hajszát Ugron anyagilag is nagyon megérezte. Hitelezői egyszerre megrohanták s fizetni nem tudott, mert vagyona számtalan vállalatba már bele volt fektetve és onnan készpénzt azonnal nem teremthetett elő.

Itt kezdődik a székeleygyeleti takarékpénztár balsorsa is. Miután köztudomású dolog volt, hogy Ugron a pénzintézethez óriási összeg erejéig érdekelt, a bizalom egyszerre alul felül megcsappant. A betétesek megrohanták az intézetet, ez akkora mennyiségű készpénzt, mint amennyit a betevők követeltek, nem előállítani nem tudott. A nagyobb pénzintézetek szintén megvonták a hitelt és nem folyósítottak újabb kölcsönt. Nem volt egyéb hátra, mint a csőd.

Közbejött az a további szerencsétlen körülmény, hogy Ugron megjelölt hitelezői a rendezésre időhaladékot nem adtak, összes birtokait potom áron elárvereztették és a székeleygyeleti takarékpénztár, melynek követelése nem első helyen volt zálogjogilag biztosítva, hatszáz ezer koronás követeléséből egy fillért sem kapott.

Megpróbálkozott a pénzintézet azzal is, hogy időhaladék nyeréssel és némi százalék levonással kötelezettségét rendezze s megmentse még, amit lehet. Ez sem sikerült. Beteg Bálint kolozsvári lakos megkérte a csődöt, ami elrendeltetvén, — a csődtömeg tetemes költségei megduplázták a veszteséget — és így egy virágzó pénzintézet a szó szoros értelmében az "anyagi tönk szélére jutott.

A vádrat Ugron Gábor bűnösségét abban találta, hogy ő, mint a takarékpénztárnak igazgató-elnöke, az alapszabályok határozott rendelkezéseivel ellenére évek során át részint váltóra, részint idegienes kölcsön czimén, e tekintetben minden kötelező nyilatkozat adása és állandóan semmi

vagy reális alappal nem bíró bizonyíték nyújtása nélkül kölcsön czimén oly összegeket vett igénybe, hogy a kölcsönösszegek meg nem térülése a takarékpénztárnak fizetéképtelenségét és csődbejutását vonták maguk után."

Továbbá a vádlevel szerint „Ugron Gábor a kilenczvenes évek elejétől fogva évről évre folyton nagyobb összegeket szedte ki a takarékpénztárból, anélkül, hogy az igazgató megsvazavolta volna, anélkül, hogy váltót adott volna róla, vagy kamatot fizetett volna érte. A tőke visszafizetéséről persze szó se esett, hanem az igazgató, amikor ezek már nagyon felszaporodtak, kölcsönnek minősítette ezeket a pénzeket s váltót adott róluk.

1889-ben Ugron Gábor 47.124 forint 26 krajczárral tartozott a takarékpénztárnak. 1900. végén 243.838 korona 63 fillérrel, 1901. november 16-án pedig már 613.048 korona 52 fillérrel. De nemcsak magának, másoknak is adatott pénzt Ugron Gábor, még pedig az igazgatóság beleegyezése és minden biztosíték nélkül, és „oly egyéneknek, akikről a visszafizetés remélhető nem volt."

Ily kölcsönök voltak:

A székeley vasutaknak	47.500 forint.
A Csávolszky Lajosnak	24.000 .
Adler testvéreknek	19.787 .
Sima Ferenc	8.000 .

Az igazgató-elnöknek részint saját magának, részint mások javára ekként kiutalt és soha vissza nem fizetett és fedezeti alappal sem bíró kölcsönök felemésztek, a takarékpénztár részvénylőkjéit, tartalékalapját, póttartalék alapját és a betéteket.

Kétségtelen, — mondja a vádlevel — hogy a takarékpénztár vagyona annak hitelezői elől nemcsak az érteken alul hanem minden ellenérték nélkül elvonatott s a hitelezők biztosítására szolgáló alap elenyészelt. E tény magában foglalja a takarékpénztár vagyonának az elidegenítés fogalma alá sorolható elvonását."

Telje pedig ezt Ugron Gábor „az alapszabályok félre nem magyarázható rendelkezéseinek tudatos megsértésével" ami a „hitelezők kijátszására irányuló szándék megállapítására elfogadhatónak tünik fel."

Mindezenek felül egy százezer forintos tételnél konstátálja az ügyész, hogy az elnökigazgató kicserélt egy váltót, amelyen Ugron Gáborné aláírása is rajta volt, olyannal, amelyről ez az aláírás hiányzott. Ezzel pedig „az alapszabályok szándékos megsértésével közreműködött abban, hogy a takarékpénztár Ugron Gábornéval szemben is cselekvőleg illető követelés elengedtesék."

"Ugron Gábor igazgatóelnök eme ténnyekedésében is a takarékpénztár hitelezői megkárosító szándék megállapíthatónak látszik. Ugron Gábor adósságának a könyvekben nyoma se volt, vagy pedig úgy említtettek meg, hogy befolyt, pedig sohasem fizetődtek meg s ehelyett pénz gyanánt csédulák voltak az elnökigazgató aláírásával. Es — mondja tovább a vádlevel: „A takarékpénztár a részvényeseknek, midőn már a tartalékalapja is ki volt merítve, 20 % osztalékot adott nyilván abból a célból, hogy a takarékpénztár forgalma és hitel képessége kedvező szinten tünjék fel, amely cél elérésére szolgált az üzleti könyvekben hamis adatoknak szándékosnak látszó felvétele. Minthogy pedig az üzleti könyveket, amelyeknek szabályszerű vezetését az igazgató-elnök ellenőrizni tartozott, éppen az Ugron Gábor igazgató elnök kölcsönre nézve, s rendszeresen aként vezeték, hogy azokból a takarékpénztár vagyoni állapotára szabatosan meg nem állapítható, — s minthogy csak ily eljárás tette lehetővé azt, hogy Ugron Gábor igazgató elnök a takarékpénztár vagyonát, a takarékpénztár hitelezői elől, nyilván ezeknek megkárosítására irányuló céllal elvonhassa, Ugron Gábor terhelttel szemben a büntető törvény könyv 414. §-a negyedik pontjába ütköző csalárd bukás büntette szintén megállapíthatónak mutatkozik."

A többi vádlottak bűnösségét pedig

a köteles felügyelet és gondosság elmulasztásában látta az ügyészéget.

Ugron Gábornak a főtárgyalás során előadott lényeges védekezése az volt, hogy ő a tetemes kölcsönösséggel nem is sejtette, hogy a pénzügyi anyagi zavarba jussom, mert almakereki birtokát a befektetésekkel 700,000 frt. értékre emelte. A felelőse által aláírt váltót azért kapta vissza, mert a kölcsönösség erejéig összes birtokait betáblázta a váltó csak ideiglenes fedezeti jelleggel bírva, vissza szolgáltatandó volt. Tisztán a politikai hajszának tudják be a szerencsétlenséget, mely a pénztárt érte. A hirtelen való megtámadás miatt képtelen volt a visszafizetéseket simán és fennakadás nélkül teljesíteni. Sima Ferenc váltójának értéke kamattal együtt megtért. Csavolszky Lajos pedig többszörös milliomos volt, mikor 12000 forintos váltóját leszámoltatta.

Vádtörténet mentesül majdnem egyhangulag azt hozták fel, hogy a pénztár ügymenetét nem ismerték, valamint Ugron Gábor lényeges adósságot sem, mert az elhalt Szigeti István aligazgató nem vitte gyűlés elé. Mikor azonban megtudták Ugron adósságának nagyságát a bekeblés iránt azonnal intézkedtek. Mindnyáján megegyeznek abban is, hogy az egész bukás az Ugron ellen indított politikai és anyagi hajszája az ennek folytán bekövetkezett nagyfokú bizalmatlanság következtében állott be.

A tárgyalás 5 napon át tartott és szombaton (szept. 23-án) fejeztet be. — Ez alatt igen széles mederben kihallgatattak az összes beidézett tanuk és szakértők. Terjedelmessége miatt e vallomások nem közölhetjük, azonban annyit jelezhetünk, hogy a tárgyalások alapján az általános közhangulat oda alakult ki, hogy a takarékpénztár bukását nem lehet rosszízű eljárásnak és szándéknak tulajdonítani, hanem csupán egy véletlenül közbejött szerencsétlen véletlennek.

Az utolsó napon Csiky főügyész helyettes vádját fentartotta és kérte a törvényszék, hogy Ugron Gábornak, Embery Árpádot, Gönczy Lajost és Olasz Gyulát a Btkv. 416. §. 1. pontjában minősülő csalárd bukás büntetésben; Bod Károlyt, Jánosy Pétert, Gál Sándort, Kovács Dánielt, Varga Sándort és Nagy Ferenczet a Btkv. 414. §. szerint minősülő vétkes bukás büntetésben mondja ki bűnösnek.

Ugron védőjének Edvi Illés Károlynak nagyszabású és tartalmas védő beszéde után még a többi védők beszéltek.

Legvégül Ugron Gábor hallatta saját védelmére hatalmas szavát. — Beszédéből idézzük a következőket:

„Valóán állításokat — úgy mond — nem tett a tárgyalás rendjén, amit a tanuk eskü alatt is igazoltak. Elismeri, hogy fordultak elő esetek, melyek nem voltak helyesek, de bűnösök sem. Ezért visszautasítja az ügyész vádját. Itt e megyében mindenki tudja, hogy születőit 240 hold földet örökölt s amikor a titkos kéz megindította aknamunkáját, mely romlást idézett elő, 6800 holdja volt, melyeken virágzó és jövedelmező iparvállalatok voltak. Abból indult ki, hogy ha fáradhatatlan munkássággal, készültséggel végzi dolgát, annak jutalma is be kell hogy következzen. Talán többet mert mint mások; azonban a romlást nem az idézte elő, hogy a vállalt munkát tehetése nem bírta volna meg, hanem az, hogy megtámadtatásoknak volt kitéve. Míg mások színházakban, klubokban töltötték idejüket, addig ő dolgozott,

s amit hitele, munkája után kapott, azt mind birtokába, vállalataiba fektette. Ha család bukás lett volna czélja, ez nem teszi, hanem birtokait, ipari gyármányait olcsón értékesíti és külföldi bankokban helyezi el a pénzt. Ezt nem tette, az árverések bizonyítják. Ha az a becstelen gondolat fogamzott volna benne meg, hogy hitelezőit megkárosítsa, úgy nem végezte ma is olyan munkát a vasútigazgatóságban, melynek évi 4000 frt díját hitelezői veszik fel, hanem egyszerűen lemond. Egy láthatatlan kéz rendezte azt az aknamunkát, mely lehetővé politikai ellenfeleket, vagy talán nemzetiségéket. Betlenfalvi birtokán téglyagyárt létesített s oda földmunkásokat Magyarországról hozatott, kik telve voltak szociális eszmékkel és kik rövid idő múlva lázították a székeleyeket ellene.

„Mi hogyan tegyünk Ugron Gábor ellen — mondák a székeleyek — a midőn olyan helyről ad 300 embernek enni, hol 30 disznó nem élne meg.”

Lehetett nála hamis szenvedély és ambíció a mindig lökéltebbébb után való vágyásra, erről ő nem tehet, de azt tudja, hogy mindig igyekezett feladatának megfelelni. Az ügyész a részvények megvásárlásával is megvádolta azért, hogy ha ki is ereszté a törvényszék a csalárd bukás vádjából még mindig benne maradjon a vétkes bukás vádjában. A részvények vásárlásával pedig az igazgatóságot vádolni nem lehet. Az igazgatóság azért tette azt, mert pénzösségben volt s a közgyűlés a javaslatot örömmel fogadta el, tette magáévá. Kéri teljes felmentését.

Ha pedig, — végzi könyek közt beszédét — mégis van bűn és valakinek bűnhődnie kell, úgy az ne az igazgatóság és felügyelő-bizottságot sújtja, hanem engem. Ne gyötörjék tovább ezeket a derék becsületes embereket.

Öt percnyi szünet után az elnök kijelentette, hogy a törvényszék ítéletét szept. 29-én délután 5 órakor hirdeti ki. Ezzel a tárgyalások befejeződtek.

Felhívás a csikmegyei tanítókhoz.

Néhány nap múlva — október 8-án — lesz az 1764. évben a székeleység jogainak törvényes védelmében, — az önkényuralom által kiküldött zsarnok által, — legyilkolt vértanuk emlék-ozslópának felavatási ünnepélye.

Kartársak! Sokan lesznek ott. Sorakozunk az ünnepelő nép ezrei közé! Adjunk méltó kifejezést fogjunk hazafias érzelmeinket! Mutassuk meg, hogy a ránk bízott jövő nemzedéket képesek vagyunk hazafias nevelésben, a multak emléke iránti kegyeletben, a jövő iránt nemes bizalommal, csüggedést nem ismerő reményben — nevelni.

Tegyük őseink alkotmányvédő erényét tanulságossá; lelkesedjünk az ünnep magasztossága által; merítsünk kitartó munkacserét; erősítsük nyugat védbástyáját — Isten által ajándékozott tanítói pályánkon.

Tudom és megvagyok győződve, hogy megyénk — és a székeleység tanítói a kegyelet ezen ünnepén szívöb, léleköb és ha teheti testétől is jelen lesz; éppen azért jelen felszólalásom célja az imponásabb megjelenés céljából az emlék-ozslóphoz való felvonulásra vonatkozik. A csikmegyei általános tanítógyestület szeptember 4-én hozott határozata értelmében testületileg fog részt venni az emlék-ozsló felavatási ünnepélyén. A részletekről az elnökség gondoskodik. Gyülekezési helyül Madéfalva van kijelölve. — Mily szép! mily magasztos! mily lélekemelő lenne, ha a vármegyei tanítók a nevezett heilyen — kellő időben — gyülekezzenek — „Isten áld meg”. Hazádnak rendületlenül! akkordjai mellett vonulna fel a díszes emlék-ozslóphoz, ahol kegyeletét a részvét érzetével róná le.

Ne feledjük, hogy ezen nemzeti ünnepély vértanui, a mi apáink, akik iránt gyermeki és honfui kötelezettségekkel tar-

tozunk, hisz ők gyermekeik, a hálás utódokért áldozták életüket. Hadd lássuk színéről-színre az alkotmány nemes védelmében elhullott vértanunk porai fölé állított emlék-ozslópot, hadd vessük lelkünkbe a jogszerelelet s gyűlöljük meg a zsarnokságot.

Fel tehát! Jelenjünk meg a magasztos ünnepet! Ne hiányozzék onnan — lelkesmagyar — lelkielő és testileg csiki tanító.

Gyimesbükkön, 1905. szeptember 21.

Éltes János,
Állami el. tanító.

HIREK.

Kinevezés. Antalfy Gábor volt csikszereadi kir. törvényszéki bíró pár nappal ezelőtt a király kinevezte a dési kir. törvényszékhez bírónak. Új állását rövid időn belül elfoglalja.

Uj takarékpénztár Csik-Szereadában. „Központi Takarékpénztár csikszereadi főzsete” cím alatt a mult napokban gyejeztette be céget a helybeli törvényszéknel egy új pénzügytel. Üzletét okt. hó 1-én kezdi meg a posta melletti épületben. Üzlet ágait a váltó és jelzőlog kölcsönökön kívül arany ezüst értéktárgyakra és értékpapirokra nyugtázó zálogköcsön is fogja képezni. Üzletét az eddig sok nagyobb és kisebb pénzügytel még nyert egy erős konkurrensten. Most már a földolog csupán az, hogy legyen minél több adós. Ebből pedig előre láthatólag nem fogynak ki s így a dolog egészen rendben lesz.

Időjárás. A mult vásárnap esett. Hét-főn havazott. Kedden egy hideg szél fujt, hogy a fogunk vacogott. Már kaptunk egy jó adag izelítőt a közeli téből — és a nálhából. Szerdán hirtelen melegre fordult az időjárás és pénteken este olyan nyári zivatar volt lett erős menyörgéssel és villámlással felvegyítte az egész vármegye területén, hogy julius hónapja megingyelhette volna. Ilyen bolond dolgokban régóta nem volt részünk. Kiváncsiak vagyunk most már a folytatására, mert hogy ismét valami meglepetésbe lesz részünk a beálló állandó borongos napokból alaposan lehet következtetni.

Figyelmeztetés. Mindazok, a kik a csikmadéfalvi emlékoszlopnak október 8-án tartandó felavatási ünnepe után a csikszereadi „Vigadó”-ban d. u. 3 órakor tervezett társasbőden részt venni kívánnak, sziveskedjenek október hó 1-éig Lázár Miklós vármegyei aljegyzőnel okvetlen magukat bejelenteni.

Vívó klub. Városunk több tekintélyes vezéremberc egy igen élre való és hasznos eszmét pendített meg. Felhívást bocsátott ki a téli időszakra vívótársaság alakítása céljából és pár nap alatt a felhívási ivet oly tekintélyes számban írták alá, hogy a tervezett társaság már most megalakultnak tekinthető. Magunk részéről nem győzők eléggé dicsérni e törekvést, mely egy régen hiányzó és erősen óhajított nélkülözhetetlen szükségletet elégít ki. Részletesebb ismeretis helyett közöljük itt a felhívást egész terjedelmében az eddigi aláírók nevével együtt. Ez érdeklődőknek minden tekintetben teljes felvilágosítást fog nyújtani. „Felhívás. Alóírottak régen érzik a hiányt annak, hogy városunkban semminemű Sport nem gyakoroltatik s különösen a téli hónapokban nem is gyakorolható. Ezen segítendő elhatároztuk, hogy egy vívó társaságot alakítsunk. A vivás leginkább megfelel egy előkelő voltánál, mint a közelgő télre való tekintettel a helyi viszonyoknak. E társaság tagja lehet minden fedietlen előéletű férfi, ki a vivásban egyuttal a lovasias gondolkodás fejlesztését is mvelni akarja. A társaság nézetünk szerint megalkatható, ha annak legalább 40—50 tagja ajánlkozik, mert ez esetben a havi 10 kor. tagsági díjból — mely így havonként 500

kor. Iermé — a társaság szükségletet fedezhetők lesznek. A társaság költségvetésében a kiadásokat, melyek csak a vivási szezon alatt mérülnek fel, tennék a helyiség, melynek a bérletéről előre gondoskodni fognak — bérösszege, fűtés, takarítása, világítása, szolgatartása és ami fő vivőmester feltevése. A tagok kötelesek lenni az első felszereléseket maguk beszerezni, a mi havi 2—4 kor. részlet fizetés mellett történhetnének, a mennyiben a vállalkozó az egész anyagot a társaság számlájára szállítaná. A társaság egyelőre csak a most kezdődő téli szezonra alakulna és már októberben megkezdendő működését. A társaság életképessége maga után vonná a társaság alapszabályos és belügyminiszteri jóváhagyás melletti megalakulását. Ügyeit elnök, egy választmány, gazdák, pénztárnok és ellenőr vezetné. A megalakulás után tevékenység csak az lenne felvétel, kiket legalább két tag ajánl. Felkérjük ennél fogva az igen tisztelt érdeklődő urakat, hogy ezen kiválóan férfias és nemes sport iránt fejezzék ki menél számossab becse érdeklődésüket az által, hogy a jelen felhívást aláírják és a folyó évi október 15-ének délelőtti 11 órájára a Caszinóba kitűzött alulok gyűlésre mennél számossabban jelenjenek meg. A jelen felhívás aláírását kötelezőnek tekintjük. Mikó Bálint, dr. Gulya László, Szabó Géza, dr. Györgypál Domokos, dr. Szántó Samu, dr. Erős Vilmos, dr. Fodor Antal, br. Rudnyánszky Sándor. Henier Géza, Antalfy Gábor, Eltes Gyula, Nagy József, dr. Kovács Gyárfás, Lázár Miklós, Kurcz Antal, Wellman Sámuel, Bodor Ödön, dr. Nagy Béni, Ferenczy Ernő, Fejér Sándor, Csizsér Imre, dr. Fejér Antal, Birtha József, ifjabb. Botár Béla, Veress Dénes, Becze Imre, Keresztes Antal, Gecző Béla, T. Nagy Imre.

Egy nagy szenzáció cím alatt mult számunkban megemlékeztünk röviden a gyergyó-újfalusi arányosítási ügyről kapcsolatban több napi lap addig megjelent közleményeivel. Helybeli lapjaink utolsó száma a való tényállásról egyes dolgok elhallgatásával a figyelmet elakarjuk terelni. Olyan formát is mond, hogy a való tényállásból könnyen kitérnek, hogy a „sok visszavonás” kinek állott érdekében. Hát erre röviden csak a követbezőket jegyezzük meg: A cikkről ur intencióit nem értjük. Ha ő jobban tudja a való tényállást, miért nem adja elő? Mi szeretnők leginkább tisztába jönni a dologgal s a cikkről ur e tekintetben kisegíthetne minket, mert ő — úgy látszik — minden tud, még azt is, amit mi nem. Legalább is abból, hogy ami cikkről kitér helyesbít(?) ez tünik ki. Nektünk semmi okunk arra, hogy valamit elhallgassunk, vagy a figyelmet tereljük, inkább azt akarjuk, hogy az ügy necsak részleteiben, hanem életétől kezdve végig tisztán álljon mindenki előtt, mert ez csak egészében szép és érthető. Mi nem bujkálunk, semmi elől ki nem térünk s ha majd a debreceni rendőrség által folyamatra tett — s a feljelentés visszavonása dacára — nagyon helyesen még mindig folyamatban levő nyomozat az adatokat teljesen tisztáznál fogja — előre kijelentjük, hogy azokat minden kihagyás nélkül és mindenki teljes megelégedésére közreadjuk. Ennek azonban elébe vágni azon egyszerű okból nem akarunk, mert — megnehet több fog kiütni, mint a menyit mi ma tudunk — és így ismét „felmunkát” végeznék, sőt tán újabb cáfolgatásnak lennének kitéve. Különbö megérzedi cikkről ur, ha az ő adatait mi is helyesbítjük. Dr. Szántó Samu ügyvéd a gyergyó-újfalusi arányosítási ügyben előre nem közjegyzői okiratba foglalt, hanem egyszerű ügyvédi meghatalmazással volt előlva. A közjegyzői meghatalmazás csak a felebbezésnek általa töltött visszavonása előtt pár nappal csatlakozta be és ezt kiállította Kiss Aladár budapesti közjegyző. Erről ez idő szerint többet nem szólnak. Másik: Bányász János nevű egyén, gyergyó-újfalvi lakos, kitől dr. Szántó Samu Kovács Istvánja az illetményt állítólag vásárolta, beadványt adott be a

törvényszékhez, melyben kijelenti, hogy ezt az urat nem ismeri, vele soha sem szerződött, neki közhelybeli illetményt el nem adott, a bekebelezés alapját képező szerződés hamisítvány. Ez mind akasztóulog bizonyítható tény. Harmadik: Igaz, hogy a dr. Szántó Samu által beadott felebbezés visszavonása iránt egy debreceni Kovács István közjegyzői okiratba foglalt meghatalmazása alapján kérvény adatott be, de mielőtt a felebbezés visszaadott volna új kérvényre bejelentett, hogy e visszavonás nem tartik fenn, miután a lapok útján Debrecenből az a hír érkezik, hogy azt nem az a Kovács István állította ki, aki dr. Szántó Samunak a meghatalmazást adta. E szerint dr. Szántó Samu Kovács Istvánjára semmi jogserlelem nem járult, felebbezésé bátran és vigan mehetett volna a táblához. Tisztán az ő tetszésétől függött, hogy sérelmeit akarja orvoslattani vagy sem. És hogy még is visszavonta felebbezését, — ez amit nem értünk az előzetes nagy hírlapi larima után. Tisztázza más a kérdést, mi ez idő szerint még nem tartjuk érdemesnek vele foglalkozni.

Egyptomi sötétség. A laraók országára mért istencsapását minden levonás nélkül átöröklötte Csik-Szereda városa. Estéknél oly abszolút vak sötétség van az utcákon mindenütt, hogy a praktikus ember vagy négykézláb mászik a járdákon, vagy egy bottal állandóan vivási mozdulatokat végez maga előtt. Különbö könyvnyen megtörténhetik, hogy vagy a nyitva hagyott kanális levezető csatornák valamelyikébe esik és szorul bele, mint valami farkasverembe, vagy minden pillanatban hol emberekkel, hol lovakkal s többféle fajta állatokkal csinál karambolt. Nem tudni, hogy e sötétség a bakui petroliumforások égésével hozható-e okozati összefüggésbe, vagy ama régi csikszereadi kalendáriumi világító szokással, mely szerint, ha a naptárban holdvilág van előlva, akkor a lámpagyújtogatónak főben járó büntetés mellett tilos egy lámpát is felgyujtania. Ideje volna, hogy a nemes városi tanács erre is kiterjessze figyelmét. E csekély figyelem és előzékenység s egyuttal hivatalos kötelesség teljesítését a község méltán elvárhatja, valamint azt is, hogy a járdák végtérre rendezehozassanak és valamely rendszer szerint kezeltesse. Ezek sem kellőleg tisztántartva, sem vízlevezető árka befűdve nincsenek, sem pedig arról semmi gondoskodás, hogy azokat céljuknak megfelelőleg használni lehessen. A sok munkás és család népség helyenkint néha órákig annyira előlja, hogy akiben nincs veszekedési hajlam, a járdá mellett is kénytelen az uttesten levő térdig érő sárba belegázolni. Véleményünk szerint pedig a járdadrága pénzben épen annakikerülése céljából készítettét volna.

Az ex-lex eredménye. Az ex-lex romboló hatását s a Fehérvár-kormány pusztításait hiven tükrözi vissza a pénzügyminiszterium állampénztári jelentése, melyet az 1905. év második évnegyvedéről tett közzé. A kimutatás szerint 1905. év második negyedében a bevételek összege 24 millió 125.938 korona 38 fillérel kisebb, a kiadások összege pedig 14.524.568 korona 70 fillérel nagyobb volt, mint az 1904. év hasonló időszakában, s így az 1905. év II-ik negyedének mérlege 8,650.507 korona 3 fillérel rosszabb, mint az 1904. év II-ik negyedének mérlege.

Vasvábi Elő Székely Márványbánya Rézvénytársaság Gyergyó-Szentmiklóson czéggel f. hó 14-én magyénkben új részvénytársaság alakult. A nagyobb ipart előmozdító társaság igazgatóságának tagjaiul részvényesek által megválasztattak: Juhász Károly elnök, Sáska Kajetan, Drótos János, Vákár Lukács urak; felügyelő bizottságul: Csiky Dénes (elnök) dr. Szentpéteri Kristóf, Bogdán István, Dónya Sándor urak. Jogtanácsosa dr. Szent-

péteri Kristóf. Bánya-üzletvezetője: Kolumbán Ferencz szobrász.

A román tengeri-kivitell tilalom. A kedvezőtlen tengeri-terméskiallásokra való tekintettel a román kormány a szeptember 15-én lejárt tengeri-kivitell tilalmat bizonytalan időre meghosszabbította. A kormány a tilalmat csak az esetben függesztí fel, ha a terméstről kapott végleges kimutatás kedvező lesz.

A marosvásárhelyi Agrár Takarékpénztár fióklintézte Gyergyó-Szentmiklóson. A marosvásárhelyi Agrár Takarékpénztár üzleti ágait tovább és tovább terjeszti a Székelyföldön. Folyó évi október 2-án Gyergyószentmiklóson is fióklintézet fog létesíteni. A fiókintézet Gyergyószentmiklóson a főtéri László-féle házban nyílik meg. Az igazgató választmány a következő urakból fog állani: Elnök: dr. Szini János Gyergyó-Szárhegy, alelnök: Márton Lajos Gyergyószentmiklós, Agoston Agoston Csomafalva, János Márton Alfalu, Kis Antal Alfalu, Köllő János Ditrő, Merza Vilmos Gyergyószentmiklós, Oláh Alajos Szárhegy, Páll Sándor és Puskás Adolf Gyergyószentmiklós.

Eszküdték szolgálati lajstroma. A csikszereadi kir. törvényszék a folyó évi október hó 16-án kezdődő esküdttszéki harmadik ülészek szolgálati lajstromának egybeállítása céljából folyó évi szeptember hó 18-ik napján dr. Gulya László kir. tszék elnöke alatt, Jerzszak János és Csipkés Árpád kir. tszék bírák, Borsai Mór kir. tszék jegyző valamint Jeney László kir. ügyész részvételével nyilvános ülést tartott, melyen kisorsoltattak a következő esküdttek: Rendes esküdttek: 1. Miklós Pál birtokos Csik-Csekefalva. 2. Solyom Máté birtokos Gyergyó-Ujfalu. 3. Tompos János birtokos Csikszentgyörgy. 4. Bodó József pénztári ellenőr Csikszentimre. 5. Bocskor András földész Szentmárton. 6. Zöld József kormcsáros Madéfalva. 7. Nagy Gyula kereskedő Csikszereada. 8. Márton Zakariás birtokos Szentgyörgy. 9. Cziko Sándor birtokos Mindszent. 10. Miklós Balázs birtokos Madéfalva. 11. László Árpád kereskedő Rákos. 12. Száva Kristóf birtokos Madarás. 13. Merza Vilmos kereskedő Gyergyószentmiklós. 14. Dr. Bocskor Béla megyei tiszti főügyész. 15. Ifj. Melik István nagybirtokos Remete. 16. Mihály István birtokos Karcfalva. 17. Székely Miklós kereskedő Madéfalva. 18. Ifj. Kovács Ignác birtokos Verebes. 19. Ujfalusi János birtokos Kászonyfalva. 20. Szekeres Péter birtokos Jenőfalva. 21. Szász János birtokos Szentlélek. 22. Kovács György ny. megyei pénztári ellenőr. 23. Szentes Gyergely birtokos Madéfalva. 24. Rács Béla kereskedő Karcfalva. 25. Sipos Péter birtokos Csikszentmihály. 26. Dr. Szentpéteri Kristóf ügyvéd Gyergyószentmiklós. 27. Schobert János birtokos Tusnád. 28. Ifj. Török Antal nagybirtokos Tölgyes. 29. Száva Lukács birtokos Tapocza. 30. Szántó József. megyei aljegyző Szentimre. Helyettes esküdttek: 1. Lux Sándor bádogos Csikszereada. 2. Vizi József birtokos Tapocza. 3. Michna Rezső kereskedő Csikszereada. 4. Szakács Imre földész Szentlélek. 5. Szeiwart Rezső órás Csikszereada. 6. Szabó Ferencz birtokos Szépviz. 7. Gál Sándor kormcsáros Zsögöd. 8. Jakab Béla mészáros Csik-Tapocza. 9. Miklós Antal mészáros Csik-Csicso. 10. Nagy Lajos birtokos, Zsögöd. Az esküdttszéki szolgálat alapján mentesítették Agoston Agoston, Dobrebán Agoston, Erános Miklós, Jakabfy B. Miklós, Nagy Imre közigyám, Nagy Imre takarékpénztári elnök, Oláh Gyergely, Orosz András, Petres Ignác, Portik Lajos (Szépviz), Sárosy Károly, Szabó Géza kir. tanfelügyelő, dr. Szántó Samu, Székely János, Szlávik Ferencz fögménázium tanár, dr. Tauber József, Zakariás Gerő és Zakariás L. Antal rendes, valamint Latzina Károly, Mátrai Ignác és Potoczky Pál.

Ujévi képes levelező lapok. A közeledő zsidó új év alkalmából diszes kivitelű képes levelező lapok nagy választékban kaphatók Gyöndös Gyula papirkereskedésben.

Lődijazás. Csikvármegyei gazdasági egyesület által a földművelésügyi m. kir. miniszterium és a Székelyföldi kirendeltség támogatásával folyó 1905. év október hó 28-án Csik-Szereádn rendezendő lődijazás terveze: **Dijaztatnak:** Csikvármegyei gazdák által kiállított csikós kanca két éves és egy éves kanca csikók. I. Csoport: Csikós kanca (1905-beli) csikóval I. díj 150 K, II. díj 100 K, III. díj 50 K, IV. díj 25 K, II. Csoport: két éves (1903-beli) kanca csikók: I. díj 100 K, II. díj 80 K, III. díj 50 K, IV. díj 30 K, III. Csoport: egy éves (1904-beli) kanca csikók: I. díj 80 K, II. díj 50 K, III. díj 30 K, VI. díj 20 K, 1. A kiállítók ezenel felhívattak, hogy előlege kitékozas végett a kiállítani szándékozt lovak számát és korát levölben, vagy levelező lapon az egyesület titkárságához (Csik-szereáda, megyeház) október 18-ig jelentsek be. 2. A kiállítás a csikszereádi lóvásár téren tartatuk, hol az előlittandó állatoknak a szükséges vezetőkkel reggel 9 óraker jelen kell legyennek. Későbbben érkezett állatok a díjazásban részt nem vehotnek. 3. A kiállító bélyegmentes községi bizonyítványal kétéles igazolni, hogy a kiállított állat saját nevelése, vagy legalább egy év óta van birtokában. 4. Egy kiállított csak egy díjat nyerhet. 5. Díjak csak 50 holdon alóli kiegazdának adatnak. Nagyobb birtokosok dícsérő oklevéllel tinttetnek ki. 6. A bírálat nyilvánosan történek. 7. A díjak a bírálatok elvégzése után nyomban kiosztatnak. 8. A díjazások ügyeit a Gazdasági egyesület lótonyéaztési szakosztálya, mint vármegyei lótonyéazbíztotmány intézi. A bírálatokat a helyszínen alakítandó külön bizottság a sepi-szentgyörgyi méntelep parancsnokság közbejöttövel végzi. 9. A gazdasági egyesület titkári hivatala minden tudakozódásra felvilágosítással szolgál.

HIRDETÉSEK

olcsó díjszabás mellett felvételnek a

KIADÓHIVATALBAN.

Jó minőségű must

hektoliterenként 12 forint, ugyanott 500 hektoliter egy tömegben megvehető. — Csemege-szőlő, őszlőránccsal baraczk, rétes-alma postaládánként 1 forint. — Zöld paprika, uborka, paradicsom postaládánként 80 krajczár. A pénz előleges beküldése mellett szállít

Szabó Géza, Csongrád.

Központi Takarékpénztár Részvénytársaság

Csik-Szereáda.

A „Központi Takarékpénztár Részvénytársaság” csikszereádei főintézetét folyó évi október hó 1-én a posta mellett épületben megnyitja.

Senki se tegye hogy olyan mászékre álljon, mely ki van szakadva, hanem kötsse be. Mert a nádfonat nemcsak a legkollembosabb, de a legogószerűsőbb állhely is. — Erre vonatkozó bejelentéseket a lap kiadóhivatala is elfogad.

Agrár Takarékpénztár r. t. csikszereádei fiókiintézte.

Leszámitol váltókat a lehető legjutányosabb kamatláb mellett.

Olcsó jelzalog kölcsönöket nyujt földbirtokra és helyi forgalmasabb helyen fekvő köházakra.

4 1/2 % alapkamatu amortizációs kölcsönt ad.

Kölcsönt ad lözsdén jegyzett érték-papirokra.

Vesz és elad érték-papirokat, külföldi pénzeket és értékeket.

Elfogad takarékbetéteket s azokat 4 %-al kamatoztatja és felmondás nélkül fizeti vissza.

1—26

LEGUJABB FÉRFI ÉS NŐI DIVATÜZLET.

Meglepő újdonságok!

Van szerencsém a vevő közönség szives tudomására adni, hogy a főtéren saját házamban (Nagy Gyulával átellenben) a mai kor igényeinek teljesen megfelelő

FÉRFI ÉS NŐI DIVATÜZLETET

rendeztem be. Raktáron tartok a legujabb divatu női diszkalapokat, bluzokat, nyakboákat, ruha szöveteket, és hozzá való diszket; paplanokat, szőnyegeket, függönyöket, cipőket, barcheteket, batlsz és dellneket. — Nagy választék

női és gyermek-kabátok, gallérok és havelokkokban, kézi és utazó kufferek és gyermekjátékokban.

Továbbá fa- és érczkoporsók, csipke és selyem szemfődelek, sirkoszoruk és koszoru-szalagok, gertyák és minden a temetkezéshez szükségesletű cikkekben.

Elvállalok menyasszony-kelengyék összeállítását a legfinomabb kivitelig, ugyszintén ruhák, fehérneműk és függönyök tisztítását és festését a híres Kovald Péter és Fia budapesti cég részére.

Miután minden árut személyesen választottam meg, azon kellemes helyzetben vagyok, hogy a

legjobb és legujabb divatu cikkeimmel

a legkényesebb ízlésű vevőt is képes vagyok teljes megelégedésére

feltűnő olcsó árban

kiszolgálni. A vevő közönség saját meggyőződése végett, szives látogatásukat kérem.

Tisztelettel

POTOTZKY PÁL,
férfi és női divatkereskedő.

Haszonbères birtok KIADÓ LAKÁSOK.

kerestetik 150—200 holdnyi területű, lehetőleg a szeredai, esetleg valamely közel fekvő község határában, folyó évtől kezdődőleg huzamosabb időre. — Bejelentések a kiadóhivatalban elfogadtnak és a czlm részére továbbíthatnak.

Fürdőszobával és vízvezetékekkel ellátott kényelmes lakás, valamint a főtéren egy új üzlethelyiség kiadó. Bővebb felvilágosítás nyerhető

POTOTZKY PÁLNA

*** CSIK-SZEREDÁBAN. ***

ÉRTESÍTÉS.

Van szerencsém a n. é. közönséget értesíteni, miszerint a tulajdonomat képező, a fürdő-idény alatt megbízottam által kezelt városi üzletemet

A NEMZETI VENDÉGLŐT

a mai napon átvettem és azt személyesen fogom tovább kezelni, melyet teljesen újra festettem s igyekezni fogok annak régi jó hírnevét újból helyreállítani. Izletes ételek s kitűnő italokról minden időben gondoskodni fogok. Saját szüretelésű boraimmal s egy újfajta kőbányai sörrel fogom mélyen tisztelt vendégeimet kiszolgálni.

Miután jelenleg nagymennyiségű boraim vannak, azoknak árát tetemesen leszállítottam és pedig utcára kimérve 72 fillértől kezdve fölfelé; a helyiségben vendégek részére 80 fillér vízzel.

Czukrászdámban ezután is mindenféle tészták és torták lesznek a legfinomabb kivitelben előállítva.

Becsés pártfogásukat kérve, vagyok

kiváló tisztolettel:

Helvig G. János,
tulajdonos.

MINDENNEMŰ

VASZTERGALYOZÁST,
GŐZGÉPEK LOKOMOBILOK, CSÉP-
LŐKÉSZLETEK, IPARI, GAZDA-
SÁGI, REMINGTON IRÓ, MÁSOLÓ,
VARRÓGÉPEK, KERÉKPÁROK,
KÖZLŐMŰVEK, KUTSZIVATYUK,
VÍZVEZETÉK, VÍZI ÉS GŐZMAL-
MOK BERENDEZÉSÉT ÉS JAVI-
TÁSÁT JUTÁNYOS ÁRBAN
KÉSZITI:

KÖVÉR
GYÖRGY,
CSIKSZEREDÁN (FŐTÉR).
GÉP- BUTOR ÉS ÉPÜLET
MŰLAKATOS

Fisher és Társa faiskolái Nagy-Enyedén. Alsó-fehérmegye.

40 katasztrális holdon fekvő faiskoláink Erdélyben a legnagyobbak és leggazdagabbak. Szakszerű, szorgalmas munkálatás által tenyésztéseink nagyon szépek, úgy hogy szükség esetén fák és növények beszerzése tőlünk nagyon is ajánlható.

Készlet: 86,000 gyümölcsfa, különböző alakokban és a legnemesebb fajokban.

Gyümölcsvadonczokban készlet 1 millió. Erős növények.

Gledícsia, legjobb kerítésnövényben készletünk 1 millió.

Akácza, erdőítésre alkalmas, 1 millió.

Díszcserjék, sétatér- és magános fák.

Árjegyzék ingyen.
Faiskoláink megtekintésére az érdeklődőket tisztelettel meghívjuk.

Menjünk az új és olcsó singes boltba!

ÚJ ÉS OLCSÓ!

ÚJ ÉS OLCSÓ!

ÚJ ÜZLETNYITÁS.

Van szerencsém a n. é. közönség szives tudomására hozni, hogy Csik-Szeredában, a Kossut-utczában (a köhid mellett), Szultán Lázár ur házában Leichtman Sándor czég alatt

ROFÓS- ÉS DIVATÁRU ÜZLETET

nyitottam. — És miután nagyban csakis készpénzért vásárolok, azon helyzetbe vagyok, hogy árucikkeimet a legjutányosab árbán bocsáthatom a nagyérdemű közönség rendelkezésére.

Nagy raktárt tartok mindentéle férfi és női divatcikkekben, u. m.: kalapok, ingek, gallérok és nyakkendőikben. — Kaphatók továbbá mindenféle vásznak, szőttesek; színes karton, parkett és selyem szövetek, csipkék, szalagok és minden efféle cikkek.

Az üzletnyitás alkalmából több cikket bocsátok mélyen leszállított áron a n. é. közönség rendelkezésére

A nagyérdemű közönség beszes pártfogását kérve, vagyok

teljes tisztolettel:

Leichtman Sándor.

Elvem: csekély haszon, nagy forgalom.

Mindenkinek érdekében áll, hogy megtekintse!

Pénzt takarít meg, aki nálam vásárol!

A REKLÁM.

Állandó, ésszerű és ügyes reklámok minden gyári, kereskedelmi, ipari vállalatnak, üzletnek a lelke, rugója, az életelő eleme.

Hogyan, hol és mikor hirdethető a legsikeresebben, legjobban és legolcsóbban, megtudható az

Általános Tudósító

hirdetési osztályánál.

Tulajdonos LEOPOLD GYULA szerkesztő.
Budapest, VII., Erzsébet-körut 54.

ahol kiváló szakértelemmel, odaadó lelkiismeretességgel, pontosággal és olcsón eszközölnék hirdetések és reklámokat az összes budapesti, vidéki és külföldi lapokban és naptárakban. Költségvetések és tervezetek ingyen!

Legujab divatu, szebbnél szebb, művészies kivitelű fekete és szines képes

LEVELEZŐ-LAPOK

olcsó árban szerezhető be Gyönös Gyula könyv- és papir-kereskedésében.

MOLNÁR és PINTÉR
Budapest, V. ker., Lipót-körút 13. szám.

Vezérképviselote a világhírű
Bächtold-Trauzl-féle

Benzinmotor-locomobill és

Szivó gáz-generator motorainak.

Legolcsóbb jelenkori üzem, óra-lőórónkénti üzemköltség 0'8—2 fillérig garántálva. — Lognagyobb biztonság. Teljesen veszélytelen. Hatósági engedély szüksegtelen. — Azonnal üzembe vehető és leállítható, gépész-tűt felesleges. — Kétségtétel, árjegyzék bérmentvo. — Dövébbit

Molnár és Pintér cégénél
Budapest, V., Lipót-körút 13

Ügynökök kerestetnek és jól díjaztatnak.

BOR ELADÁS.

36 koronáért szállítom kútnő fehér és siller boraimat, rizlingi, kövi dinka 50 korona hektoliterenként. — Augusztus hóban csemege-szőlőt 5 kilogramos postakosárral franco bárhova 5 korona.

Szunyogh Ferencz
— szőlő birtokos Ó-Kécskén. —

Mindenki teljesen ingyen kap egy

művészies kivitelű 50 centiméter széles, 66 centiméter magas

ÉLETNAGYSÁGU FÉNYKÉPET

a ki nálam 20 koronára akár részletekben is vásárol s ezt az általam kiadott szelvényekkel igazolja (csupán rendkívüli izlésesen kiállított pussepportout papirkeretét és postaköltség ide-szállításáért 3 korona fizetendő). — Egyben b. tudomására kívánom hozni az igen t. vevő közönségnek, hogy üzletembe megérkeztek az

ŐSZI ÉS TÉLI IDÉNY

ujdonságai és e hallatlan kedvezmény mellett is mind eddig, ugy most is a legolcsóbban szerezhető be. Magamat a nagy érdemű közönség becses jóindulatába ajánlván, vagyok kész szolgálattal

Székelyhidy Sándor,

női- és férfidivat-üzlete Csikszeredában.

Üzletem a Hutter-szállodával szemben.

Elvem: Kevés haszon, nagy forgalom.

TANÍTÓ URAK FIGYELMÉBE!

Az iskolai év kezdetén szives figyelmébe ajánlom a mélyen tisztelt tanító uraknak dusan felszerelt nyomtatványraktáromat, ahol készletben vannak mindenféle

ISKOLAI NYOMTATVÁNYOK

u. m.: „Mulasztási kimutatás“, „Előmeneteli és mulasztási napló“, „Munka-napló“ könyvalakban, ugyanaz Xántus-féle, nagy ívekben, „Felvételi napló“, stb.

GYÖNÖS GYULA NYOMTAVÁNYRAKTÁRA
CSIK-SZEREDÁBAN.

Pártoljuk a magyart

s vegyünk csakis Magyarországbán.

Egy nagy amerikai gyár ünkrejutása folytán azon helyzetbe jutottam, hogy az alatt felsorolt 40 darab szabadalmazott amerikai ezüst árukat mélyen leszállított áron potem 6 frt. 40 krért szállíthatom bárkinek és pedig.

- 6 drb amerikai szabadalmazott ezüst asztali kés valódi angol pengével
- 6 drb amerikai szabad. ezüst evővilla egy darabból
- 6 drb amerikai szabad. ezüst evőkanál
- 12 drb amerikai szabad. ezüst kávéskanál
- 1 darab amerikai szabad. ezüst leves merítő kanál
- 1 darab amerikai szabad. ezüst tejmerítő kanál
- 6 darab angol „Viktoria“ pohártálcá
- 1 darab remek asztali gyertyatartó.

40 darab összesen csak 6 frt. 40 krért ezen tárgyak czelölt 40 forintba kerültek
Az amerikai patont ezüst egy teljesen fehér fém belül is, melyét jót állást vállalak.

Megrendelhetők utánvét mellett.

Neumann József-nél

Budapestben, VIII., Örömvölgy-utca 16.

Konyhakészlet

5 darab solingoni pengéjű kés és 1 darab szelvelő villa csak 4 kor. 50 allér.

6 darab sománoozott fazék és 6 darab lábas különböző nagyságuk csak 5 kor. 90 allér.

Egy valódi Roskopfóra kétóvi jótállás mellett csak 5 korona.

Legfinomabb kivitelű igen szélesről villanyvilágítású

zseblámpa csak 3 korona.

Teljes dohányzó készlet csak 5 koronába kerül és pedig 1 finom u. tajtékpipa kínai ezüst foglalatjal 1 hozzávaló pipaszár 1 célszerű dohány tasakó 1 gyufatartó 1 tajték szivarszopóka 1 szivarvágó 1 háni pipa szárral együtt 1 tajték szivarszopóka 1 szivarvágó 1 szivarhamutartó 10 drb összesen.

4 és fél kiló körülbelül 50 drb különféle illatu finom pipere szappan csak 5 kor.